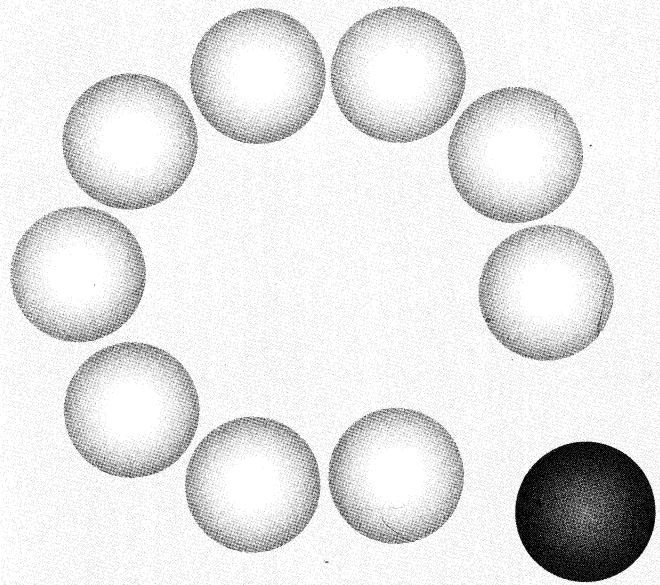

NIELS-JØRGEN KAJ PETERSEN
BUE SKAMMELSEN

Arve-og gaveafgift

gad

C. G. E. C. Gads Forlag 1991

Omslag ved Axel Surland

Sat og trykt hos P.J.Schmidt A/S, Vojens

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele af den er ikke tilladt iflg. gældende dansk lov om ophavsret. Alle rettigheder forbeholdes.

ISBN 87-12-01974-7

FORORD

Bogen er udarbejdet med det formål at give en fremstilling af arveafgiftslovens regler, der kan anvendes af praktikere, uanset om de ofte eller kun lejlighedsvis beskæftiger sig med arve- og gaveafgift.

Da hovedvægten er lagt på de praktiske spørgsmål, er den historiske udvikling ikke medtaget.

Ud over en beskrivelse af lovens bestemmelser, nyere domspraksis og litteratur indeholder bogen en omfattende gennemgang af Skatteministeriets praksis samt i begrænset omfang forfatterens kommentarer hertil.

Forrest i bogen er der en indholdsfortegnelse, der suppleres bagerst i bogen med lovregister og et stikordsregister. Derudover er arveafgiftsloven og de vigtigste bekendtgørelser optrykt før de ovennævnte registre.

Vi retter en tak til Skatteministeriet, Told- og Skattestyrelsen, der velvilligt har stillet al relevant materiale til rådighed. Vi takker endvidere kontorchef Michael Bjørn Hansen, ekspeditionssekretær Inger Bondesen og fuldmægtig, cand. jur. Morten Kirkeby, Skatteministeriet, Told- og Skattestyrelsen, for deres bistand.

En helt særlig tak rettes til de tidligere ansatte i Revisionen af Eksekutorboer i København, afdelingschef, cand. jur. Uffe Berg Jensen og fru Lis Nonnegaard Petersen, for deres værdifulde hjælp ved udarbejdelsen af manuskriptet.

Der er kun undtagelsesvist taget hensyn til materiale fremkommet efter den 15. september 1991.

Niels-Jørgen Kaj Petersen

Bue Skammelsen

INDHOLD

KAPITEL 1

INDLEDNING	17
1.1. Historie	17
1.1.1. Tiden før 1908	17
1.1.2. 1908-loven og 1922-loven	17
1.2. Arve- og gaveafgiftsrettens juridiske metode	18
1.3. Generelle bemærkninger om arveafgiftsloven	18
1.4. Bogens systematik	18
1.5. Særligt om Skatteministeriet	18

KAPITEL 2

FORUDSÆTNINGERNE FOR AT KRÆVE ARVE- ELLER GAVEAFGIFT

2.1. Arveafgift	19
2.1.1. Arvelader har hjemsted i Danmark	19
Diplomater	19
Ansatte ved De Europæiske Fællesskaber	20
Færøerne og Grønland	21
Den efterlevende ægtefælle	21
2.1.2. Arvelader havde ikke hjemsted i Danmark	22
Fast ejendom	22
Nydelse af danske familielegater eller familiestiftelser	23
Særligt om afgiftsberegningen	23
2.1.3. Skifte i henhold til skiftelovens § 87,	
stk. 1, 2 pkt.	23
2.1.4. Dodsformodning	24
2.1.5. Arvingens forhold	25
2.2. Gaveafgift	25
Formodningsregler	26
Arvetorskud m.v.	26

KAPITEL 3	
TIDSPUNKTET FOR AFGIFTSPLIGTENS	
INDTRÆDEN	28
3.1. Arveafgift	28
3.1.1. Dødsformodning	28
3.1.2. Fideikommissarisk substitution m.v.	29
3.1.3. Undtagelser	29
3.1.3.1. Når der på arven hviler en rente- eller brugsnydelse	29
Bestemmelsens anvendelse	30
Konsekvenser for rente-, indtægts- og brugsnyderen	30
Konsekvenser for kapitalarvingen	30
Virkningen af arveafgiftslovens § 15, stk. 1 og stk. 2.	32
Rentenyderen arver kapitalen	32
Undtagelser fra arveafgiftslovens § 15, stk. 1 og 2.	33
3.1.3.2. Uskiftet bo	33
Mellemdøde børn	35
3.1.3.3. Suspensivt betingede erhvervelser	35
3.1.3.4. Udsættelse af arveafgiftens indtræden for en efterlevende, barnløs ægtefælle	35
Retsvirkningerne ved dødsfaldet	37
Arveafgiftspligtens indtræden i længstlevendes levende live	37
Retsvirkningerne af arveafgiftspligtens indtræden i længstlevendes levende live	38
Afgiftspligtens indtræden ved længstlevendes død	38
Retsvirkningerne, når afgiftspligten indtræder ved længstlevendes død	38
3.2. Gaveafgift	38
Arveafgiftslovens § 5 b-situation	39

KAPITEL 4	
AFGIFTSPLIGTENS BORTFALD	40
4.1. Arveafgift	40
4.1.1. Arvingens død inden 6 måneder efter arveladerens død	40
4.1.1.1. Særlige situationer	41
Uskiftet bo	41
Arveafgiftslovens § 14 A-udsættelse	41

Ægtefællens særlige skiftefordele	41
Begge ægtefæller afgår ved døden kort tid efter hinanden	42
Arvelader eller arving havde hjemsted i udlandet	42
Ringe arvelodder	43
Arvingens insolvens	43
Afgiften er betalt i hovedboet før arvingens død	43
Erhvervelsen består i en rentenydelse	43
4.1.2. Erhvervelsen består i et fideikommis eller indtægtsnydelse	44
4.1.3. Arvingen afgår ved døden, før han har afdraget hele arveafgiften	44
4.1.4. Forbrugte arveforskud m.v.	44
4.1.5. Resolutivt betingede erhvervelser	45
4.2. Gaveafgift	46

KAPITEL 5	
DE EN AFGIFTSPLIGTIGE ERHVERVELSE	47
4.1. De arveafgiftspligtige erhvervelser	47
4.1.1. Arv	47
Testamentariske dispositioner	47
Erhvervelser, som ikke er arv	49
4.1.1.1. Boets aktiver og passiver	49
Begravelsesomkostninger m.v.	50
Bobehandlingsomkostninger	50
Arveladerens gældsforpligtelser over for ægtefælle og livsarvinger	51
Udenlandsk opkrævede afgifter af derværende afgiftspligtige genstande	52
4.1.1.2. Arveforskud	53
4.1.1.3. Arveafkald	54
4.1.1.4. Vederlag for arveafkald	55
4.1.1.5. Dødsgaver	56
4.1.2. Arveafgiftslovens § 5 a-erhvervelser	56
4.1.2.1. De specielle forudsætninger for arveafgiftspligt	57
4.1.2.2. Forsikringererhvervelser	58
4.1.2.2.1. Hovedreglen	58
4.1.2.2.2. Undtagelser	59

Pensioner og andre løbende ydelser	59	Underhold i yderens hjem	74
Pensionsordninger, oprettet i private virksomheder	59	5.2.2. De afgiftspligtige gaver	74
Frivilligt tegnede forsikringer	60	Fordelagtige lån	74
Andre erhvervelser	62	Forsikringer	75
5.1.2.3. Særregler for den efterlevende ægtefælle	62	Rentenydelsesrettigheder og livrenter	76
5.1.2.3.1. De afgiftspligtige erhvervelser	62	Gaver i form af kapital eller fast ejendom, som en anden har rådighed over	77
5.1.2.3.2. Uskiftet bo	63	Omgåelse	77
Sumudbetalinger	63	5.3. Værdiansættelser	78
Løbende ydelser	63	5.3.1. Tidspunktet	78
5.1.2.3.3. Særlige regler om beregning af afgift af en forholdsmæssig andel af erhvervelsen	64	5.3.1.1. Arv	78
Særlige situationer	64	Arveafgiftslovens § 5 b-erhvervelser	79
5.1.2.4. Fradrag i den afgiftspligtige værdi	65	Arveafgiftslovens § 5 a-erhvervelser	79
5.1.2.5. Fradrag for afdødes gæld, begravelsesomkostninger m.v.	66	Arv bestående i fast ejendom m.v., når arveladeren ikke havde hjemsted i Danmark	79
Gældsvedgåelsesboer	66	Dødsgaver m.v. ifølge arveafgiftslovens § 4 a	80
Gældsfragåelsesboer	66	Succession i fideikommiser og erhvervelse af familielegater og familiestiftelser	80
Begravelsesudlæg	67	5.3.1.2. Gave	80
Udlæg efter skiftelovens § 62 b, stk. 2	67	5.3.2. Fremgangsmåden	80
Udlæg efter skiftelovens § 57, stk. 1	67	5.3.2.1. Arveafgiftspligtige erhvervelser	80
Ægtefæller	68	5.3.2.2. Gaveafgiftspligtige erhvervelser	81
Kompetence	68	5.3.3. De enkelte aktiver og passiver	81
5.1.3. Gaver, givet og fuldbyrdet i gavegiverens levende live	68	Passiver	81
5.1.3.1. Fast ejendom	68	Fast ejendom	81
5.1.3.2. Kapital	69	Borsnoterede aktier og obligationer	84
Obligationer	70	Unoterede aktier	84
Aktier	70	Unoterede, konvertible obligationer	86
Gældsbreve	70	Private pantebreve og gældsbreve	86
Bankindestående	70	Landbrugsbesætninger og avl	87
5.1.3.3. Gavegæld	71	Maskiner, inventar og driftsmidler	87
5.1.3.4. Gavemodtagerens salg af en § 5 b-gave	72	Varelagre	87
5.1.4. Arveafgiftslovens § 5, litra c's regler vedrørende omgåelse	72	Løsøre i øvrigt	87
5.2. Gaveafgiftspligtige gaver	73	Forfatter- og kunstnerrettigheder samt andre ophavsrettigheder	87
5.2.1. De afgiftsfri gaver	73	Goodwill	88
8.000 kroners reglen	73	Beregning af en interessents indestående i et interessentskab	88
Særlige bankindsud	73	Familiefideikommiser	88
Møbelgaver	74	Brugs-, rente- og indtægtsnydelse	88

Ydelsens årlige værdi	89
Rentebærende værdipapirer og indeståender i pengeinstitut	89
Kontantbeløb	89
Aktier	89
Indtægtsnydelser	90
Løsøre	90
Andre tilfælde	90
Afgift, der af boet udredes for en rentenyder	90
Pristalsregulering	90
Kapitaliseringsfaktoren	91
Varig ydelse	91
Ubestemt varighed	91
Ydelsen er begrænset til et bestemt tidsrum	91
Ydelsen er begrænset til en eller flere personers levetid	91

KAPITEL 6

AFGIFTERNES BEREGNING 92

6.1. Arveafgift	92
Nedrundingsregel	92
Små boer	92
6.1.1. Fysiske personer	92
6.1.1.1. Ægtefælleskalaen	93
Ægtefæller	93
Registreret partner	94
Skiftelovens § 62 B	94
6.1.1.2. Afgiftsklasse A	94
Afkømt	94
Stedbørn	95
Plejbørn	96
Arveladerens barns eller stedbarns ægtefælle	97
Samlevende med arveladeren	97
Forældre	98
6.1.1.3. Afgiftsklasse B	98
6.1.1.4. Afgiftsklasse C	98
6.1.1.5. Særligt om registreret partnerskab	98
6.1.1.6. Særligt om adoptivforhold	98
6.1.1.7. Ægteskab	99
6.1.1.7.1. Særregler om slægtskabsforhold	99

6.1.1.7.1.1. Arven udredes af et formuefællesskab	99
6.1.1.7.1.1.1. Gensidigt testamente	100
Ændring af det gensidige testamente efter førstafdødes død	101
6.1.1.7.1.1.2. Længstlevende ægtefælle er eneste legale arving efter loven	102
6.1.1.7.1.1.3. Længstlevende ægtefælle er universalarving i henhold til testamente	102
Længstlevende ændrer de fælles testamentariske dispositioner	103
6.1.1.7.1.2. Arven indgår i et formuefællesskab	103
Særlig situation	104
6.1.1.7.2. Sammenlægningsregler	104
6.1.1.7.2.1. Arven udredes af et fællesbo	104
6.1.1.7.2.2. Arven indgår i et formuefællesskab	105
6.1.1.7.3. Særligt om skilsmissesæreje	106
6.1.1.8. Eksempler på de særlige regler om slægtskabsforhold kombineret med reglerne om sammenlægning	107
Set fra arveladerens side	107
Set fra arvingens side	108
6.1.2. Juridiske personer	108
Familielegater og familiestiftelser	109
6.1.2.1. Arveafgiftsfritagelse for institutioner og legater m.v.	109
Statens institutioner	111
Kommunale institutioner	111
Kirker og kirkelige institutioner	111
Foreninger og selskaber	112
Legater og fonde	113
Overgangsbestemmelsen	113
6.1.2.2. Afgiftsfritagelse for visse genstande, der tilfalder offentlige institutioner	114
6.1.3. Boet afholder arveafgiften af et legat	114
Flere legater til samme legatar	115
Erhvervelse af arv	115
6.1.4. Legataren er tillige arving i boet	116
Rente-, brugs- eller indtægtsnydelser	116
6.1.5. Fradrag for stempelafgift	117

6.1.6. Afgiftspligt i flere lande	117
6.1.6.1. Dobbeltbeskatningsoverenskomster	117
6.1.6.1.1. Dobbeltbeskatningsoverenskomster indgået med nordiske og europæiske lande	118
6.1.6.1.2. Dobbeltbeskatningsoverenskomst med USA	118
6.1.6.2. Andre lande	118
6.1.6.2.1. Credit vedrørende afgift af fast ejendom m.v.	118
6.1.6.2.2. Udenlandsk afgift af andre erhvervser	120
6.2. Gaveafgift	120
6.2.1. Personkredsen	120
6.2.1.1. Gave mellem ægtefæller	121
6.2.2. Afgiftens beregning	121
6.2.3. Særregler	121
6.2.3.1. Ægteskab	121
6.2.3.1.1. Gavegiveren	122
6.2.3.1.2. Gavemodtageren	122
6.2.3.2. Afgift betalt til udlandet	123
6.2.3.3. Giveren betaler afgiften	124
6.2.3.4. Fradrag for stempelafgift	124

KAPITEL 7

AFGIFTERNES FORFALD OG RETTIDIGE

INDBETALING	126
7.1. Arveafgift	126
7.1.1. Offentligt behandlede dødsboer	126
7.1.2. Privat skiftede boer	128
Sanktioner ved overskridelse af fristerne i aal § 26, stk. 3 og 4.	129
7.1.3. Anmeldelser i henhold til aal § 26, stk. 2	130
7.1.4. Afgiftens rettidige indbetaling	131
7.1.5. Betalingsmåden	132
7.2. Gaveafgift	132
7.2.1. Gaveanmeldelse	132
7.2.2. Afgiftens forfald	132

KAPITEL 8

OPKRÆVNING AF ARVE- OG GAVEAFGIFT	134
8.1. De endelige ansvarlige for afgifterne	134
8.1.1. Arveafgift	134
8.1.2. Gaveafgift	134
8.2. Hæftelsesregler	134
8.2.1. Arveafgift	134
8.2.1.1. Offentlige boer, behandlet af skifteretten	135
8.2.1.2. Eksekutorboer	135
8.2.1.3. Privat skiftede boer	136
8.2.1.4. Erhvervser, der ikke indgår i skifte her i landet	136
8.2.2. Gaveafgift	136
8.3. Refusion af afgifter	137
8.3.1. Rentenydelsesafgifter	137
8.3.2. Fideikommissarisk substitution	137
8.4. Afgifternes betaling	137
8.4.1. Arveafgift	137
8.4.1.1. Skifteretsboer	137
8.5. Tvangsinddrivelse	137
8.6. Henstands- og afdragsordninger	138
8.6.1. Arveafgift	138
8.6.1.1. Arveafgift af forsikringer med løbende udbetalinger	138
8.6.1.2. Afgift af fast ejendom eller erhvervsvirksomhed	139
8.6.1.3. Kortvarige henstandsordninger	141
8.6.2. Gaveafgift	141
8.6.2.1. Løbende forsikringer	141
8.6.2.2. Afgift af fast ejendom og erhvervsvirksomhed	141
8.6.2.3. Kortvarig henstand	141
Tilbagebetaling	141
8.7.1. Arveafgift	141
8.7.2. Gaveafgift	141

KAPITEL 9	
MYNDIGHEDERNE OG DISSES KOMPETENCE	143
9.1. Arveafgift	143
9.1.1. Skifteretten og eksekutor	143
Eksekutorboer	144
Klageadgang	144
9.1.2. Den kommunale skattemyndighed	144
Klageadgang	145
9.1.3. Told- og skatteregionen	145
Klageadgang	145
9.1.4. Statsamtet	145
Klageadgang	146
9.1.5. Told- og skattestyrelsen	146
9.2. Gaveafgift	146
9.2.1. Told- og Skatteregionerne	146
Klageadgang	146
9.2.2. Statsamter og Told- og Skattestyrelsen	147
9.3. Særligt om Rigsrevisionen	147
KAPITEL 10	
STRAF	148
10. Straf	148
BILAG	149
Skatteministeriets lovbekendtgørelse nr. 616 af 30. august 1990 om afgift af arv og gave.	150
Lov nr. 287 af 8. maj 1991 om ændring af lov om afgift af arv og gave.	163
Skatteministeriets bekendtgørelse nr. 773 af 13. december 1988 om tabeller til fastsættelse af værdien af brugs-, rente- eller indtægtsnydelser ved beregning af arve- og gaveafgift.	165
LOVREGISTER	172
LITTERATURLISTE	176
STIKORDSREGISTER	179

KAPITEL 1

INDLEDNING

1.1. Historie

Der skal ikke her ske nogen dybtgående historisk gennemgang af beskattningen af arv og gave i Danmark. En kortfattet historisk gennemgang findes i Delbetænkning nr. 1014/1984 om arve- og gaveafgift, side 18-25.

1.1.1. Tiden før 1908

Anden Christian V's Danske lov af 1683 har forskellige regler om arveafgift af arv i særlige situationer været gældende.

Den første lov af 19. februar 1861 fastsattes beskattningsprocenterne af arv. Disse procenter, der var på mellem 1 og 7 procent, var udelukkende afhængige af slægtskabsforholdet mellem arvelader og arving.

1.1.2. 1908-loven og 1922-loven

Den første systematiske arveafgiftslovgivning skete med vedtagelsen af lov nr. 136 af 27. maj 1908 om afgift af arv og gave. Loven var en nyskabelse blandt andet derved, at den indførte progressionsprincippet. 1908-loven vedrørte kun afgift af arv. Ved lov nr. 147 af 10. april 1922 indførtes tillige regler om afgift af gave.

1908-loven, som kodificeret ved 1922-loven, er fortsat det egentlige fundament for arve- og gaveafgiftsretten i Danmark. Der er siden den foretaget fundamentale lovændringer. Derimod er der ændret på skalaerne, og der er foretaget mindre justeringer i de personkredse, der er omfattet af de forskellige afgiftsklasser. Derudover er der indført konsekvensændringer som følge af anden lovgivning.

Den eneste bemærkelsesværdige lovændring siden 1922 er nok vedtagelsen ved lov nr. 256 af 26. maj 1976 af lovens § 14 A, hvorved

Bogen er opdelt i hovedafsnit vedrørende de begivenheder, der medfører pligt til at betale arve- eller gaveafgift, tidspunktet for afgifts- pligtens indtræden, dens bortfald, den afgifts- pligtige erhvervelse, afgiftens beregning og forfald, opkrævning, myndighedernes kompetence samt straffebestemmelser.

Som bilag er optrykt arveafgiftsloven og de vigtigste bekendtgørelser.

Niels-Jørgen Kaj Petersen er dommer- fuldmægtig og underviser på forskellige læreanstalter.

Bue Skammelsen er fuldmægtig i Skattemini- steriet, Told- og Skattestyrelsen og ansat på et københavnsk advokatkontor.

